

4. Електронний суд – визначення [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://wiki-ccs.court.gov.ua/w/Категорія:Електронний_суд

Жукова А.Д.,
студентка IV курсу кафедри івент-менеджменту та соціальних комунікацій ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»;
Науковий керівник: Сидоренко Т.В., кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент, кафедри івентменеджменту та соціальних комунікацій ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У МЕДІА-СФЕРІ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ЗМІ

Інформаційно-комунікативні відносини органів публічної влади та ЗМІ сприяють реалізації спільного завдання – інформування суспільства. Трансформації, що відбуваються в суспільстві у XXI столітті, спонукають вдосконаленню взаємодії органів публічної влади та ЗМІ, ефективному використанню медіа-потенціалу, налагодженню ефективних інформаційних каналів, які дозволяють спілкуватися з громадськістю.

Зазначимо, що засоби масової інформації (ЗМІ) — це різновид медіа, орієнтований на одночасне передавання інформації великим групам людей. Охоплюють засоби передавання, зберігання та відтворення інформації, такі як преса (газети, журнали, книжки), радіо, телебачення, інтернет, кінематограф, звукозаписи та відеозаписи, відеотекст, телетекст, рекламні щити та панелі, мультимедійні центри. Всім цим засобам притаманні спільні якості - звернення до масової аудиторії, доступність багатьом людям, корпоративний зміст виробництва і розповсюдження інформації.

Дослідження питань, присвячених інформаційно-комунікативній складовій взаємодії органів публічної влади із ЗМІ та громадянським суспільством, присвячені роботи вітчизняних науковців: С. Даниленко, Н. Дніпренко, Я. Гонцяж, І. Ібрагімової, С. Колоска, Л. Костенко, О. Литвиненка, О. Сосніна, І. Слюсаренка, О. Гриценко, В. Шкляра, Д. Яковлева та ін.

В наш час в багатьох демократичних країнах світу зміст матеріалів ЗМІ регулюється. Для цього вироблені різноманітні процедури: від повного законодавчого контролю до системи саморегулювання.

Так, у США існує спеціальна форма підзвітності ЗМІ, якою опікується Національна Рада з новин. ЗМІ у цій країні визнають елементарний обов'язок виправляти помилки, а також – сприймати критику та реагувати на неї відповідним чином. Національна Рада з новин США була утворена на основі рекомендацій Комісії Хатчинса. Цією комісією було рекомендовано створити незалежну організацію, до функцій якої входила оцінка роботи преси та опублікування результатів цієї оцінки громадськості. Представники ЗМІ представляли 8 членів Ради з 18. Заслуга Національної Ради з новин полягає в тому, що вона забезпечує можливість відкритого обговорення для громадян, які не володіють фінансовими можливостями або не бажають звертатися до суду.

Індустрія мас-медіа США найбільша у світі, на неї припадало \$717 млрд, станом на 2018 рік. Інтернет в США є головним джерелом інформації, популярним лишається телебачення. Найбільші газети США: «USA Today», «Wall Street Journal», «New York Times», «Los Angeles Times», «Washington Post». Вони виходять сукупним щоденним накладом у 9,7 млн. примірників. Загалом видається понад 1 тис. газет, але їхня кількість зменшується з кожним роком [1].

Модель засобів масової інформації в Канаді відрізняється від моделі в Сполучених Штатах, а також у більшій частині решти світу. Передусім це зумовлено франкомовністю населення Квебеку, для якого створюються франкомовні медіа, що майже не мають впливу і решті провінцій. Близькість Сполучених Штатів також є фактором впливу на канадські медіа. Через значний вплив США на канадські ЗМІ, Канада не змогла утворити власну ідентичність в засобах масової інформації. Втім, один з найвидатніших дослідників медіа, Маршалл Маклуен, був канадцем.

У Канаді видається 98 щоденних газет загальним накладом 5,2 млн примірників. Це означає, що кожен п'ятий канадець купує щоденну газету, а за тиждень принаймні одне видання купують 58 % населення — один із найвищих показників у світі. Більшість газет виходить у провінціях, що відбиває федеративний характер країни. Є лише дві загальнонаціональні газети «The Globe and Mail» і «National Post» (обидві англomовні). Найдавнішою канадською газетою, що видається з 1778 р., є «Montreal Gazette». Найбільший тираж у «Toronto Star». Більшість канадських газет належить газетно-видавничим концернам [1].

В Японії формула регулювання медіа-сфери інша. У 1925 році створена Японська корпорація постійно вивчає громадську думку та опитує своїх слухачів і глядачів. Вона складається з 12 чоловік, яких призначає прем'єр-міністр після схвалення обох палат парламенту. Владні структури безпосередньо взаємодіють із ЗМІ без «посередників». Важливу роль відіграють традиції держави, як результат – жодного конфлікту між Корпорацією і владою за весь період її існування [2].

Масмедіа в Китаї почали активний розвиток у 1950-і та до 1997 року лишалися під жорстким контролем держави (закінчення правління Дена Сяопіна). Надалі китайські масмедіа стають дедалі різноманітнішими, хоча контроль над ними доволі сильний. Ці масмедіа значною мірою автономні у висвітленні світових подій, порівняно з медіа інших держав, замкнуті в межах інтересів Китаю. Переважно це кабельне та супутникове телебачення. Діє понад 700 телеканалів, 3 тис. кабельних

каналів і 1 тис. радіостанцій. КНР отримує мовлення 20 закордонних супутникових телеканалів. Телебачення контролюється єдиною національною мережею Китайського центрального телебачення (ССТV), в якому діє Департамент пропаганди та Міністерство Радіо, кіно й телебачення. Всі місцеві телеканали зобов'язані передавати щоденні новини ССТV. Постійна аудиторія ССТV складає близько 1,2 млрд людей.

Головне друковане видання Китаю — газета «Женьмінь жибао» («Народна газета»), що виходить щоденним накладом 3 млн. примірників. Вебсайт газети - найбільший інформаційний вебсайт китайською мовою. Втім, аудиторія китайської преси з кожним роком зменшується з огляду на поширення телебачення й інтернету [1].

В європейських країнах ЗМІ виконують функцію не тільки інструменту інформування суспільства, але і засобів контролю з боку суспільства за діяльністю влади. Тим не менш, органи публічної влади зберігають певну можливість контролювати медіа-процеси. В європейських країнах система взаємодії органів публічної влади та ЗМІ заснована на двох основних принципах: максимального неутручання влади в діяльність ЗМІ та колегіальності органів, що здійснюють таке регулювання із врахуванням інтересів всіх груп соціальної спільноти.

У Великобританії найбільш поширений механізм саморегулювання. 1953 року була створена Рада у справах преси, яка мала на меті усунення заборонного характеру законодавчого контролю. Вона складалася з представників ЗМІ. Головною функцією членів Ради був захист свободи слова та розгляд скарг громадськості. У 1989 році був утворений Комітет для регулювання діяльності преси, яким було ініційовано заснування Комісії зі скарг на пресу за зразком системи саморегулювання, яка повинна була перебрати на себе функції Ради у справах преси. Також у Великобританії існує спеціальна служба зі зв'язків з громадськістю та пресою.

Також Великобританія має свої особливості формування національних систем захисту свободи слова, яка має характерні зусилля суспільства та державних структур у справі регулювання діяльності ЗМІ. Визначається, що свобода друку та мовлення є тим надбанням демократії, яке забезпечує найкращу форму управління державою [3,4].

Збереженню демократичних цінностей сприяють і принципи саморегулювання в сфері видавництва та розповсюдження друкованих періодичних видань. Створена Генеральна Рада у справах преси. Британська телерадіомовна корпорація (аббревіатура BBC) — британська компанія суспільного телерадіомовлення, заснована в 1922 році, державне радіо, телебачення та Інтернет корпорація у Великої Британії, є найстарішим і найбільшим мовником у світі. Вона транслює безліч телевізійних і радіомовних станцій у Великої Британії та за кордоном, побутові послуги фінансуються телевізійною ліцензією. Інші великі ЗМІ це ITV і News Corporation, котрій належить ряд національних газет, як-от найпопулярніший таблоїд The Sun, а також The Times [5].

Французька аналогічна структура формується інакше. У Франції з прийняттям закону в 1986 році була скасована остання з монополій – на мовлення. Це

започаткувало суперництво державних каналів та приватного сектора. Згідно із Законом «Про аудіовізуальні засоби» було створено Комісію з комунікацій і свобод. У 1989 році Національна Комісія з комунікацій і свобод була замінена на Вищу Раду з аудіовізуальних засобів, створеною за моделлю Конституційної Ради, до складу якої входить 9 призначених членів, з яких 3 – призначаються Президентом Республіки; 3 – Головою Сенату; 3 – головою Національних Зборів. Функції Вищої Ради з аудіовізуальних засобів: призначення президентів, генеральних директорів державних телеканалів; встановлення специфікації цих телеканалів та контроль за її використанням; видача дозволів на мовлення; укладання багаторічної конвенції із приватними телеканалами. У цій конвенції фіксуються права та обов'язки телеканалів, також – і санкції проти тих телеканалів, які порушують встановлені правила, в разі порушення цих обов'язків. Рада контролює виконання прийнятих конвенцій [6].

Правові основи ЗМІ Німеччини базуються на загальноприйнятих міжнародних актах. Гарантом свободи слова, друку та інформації є Головний закон, в якому засвідчено що ЗМІ самостійно вирішують, яку інформацію запропонувати громадськості. Німеччина є переконливим прикладом успішного функціонування мережі регіональних громадських ЗМІ. Так, закони федеральних земель, що регулюють діяльність, можна об'єднати в три групи: закони про пресу; закони про організацію публічно-правових телерадіокомпаній; закони, що регулюють права приватних телерадіокомпаній [7].

Свої особливості щодо правових механізмів взаємодії влади та ЗМІ має Швеція, яка прийняла Закон про свободу слова і друку ще в 1766 році (нова редакція його прийнята в 1983 році та продовжує діяти і сьогодні. У Швеції також є 3 окремі інституції, які видають суспільним мовленням: SVT (телебачення), SR (радіомовлення), UR – окрема структура, що опікується виробництвом навчальних програм.

Телевізійне та звукове мовлення в розвинених країнах Євросоюзу здійснюється через діяльність комерційних і публічно-правових мовників. Суспільне мовлення на базі державного також працює і в Румунії. Система регіонального суспільного мовлення існує в Данії. Законом передбачається, що бюджети Данського радіо, Данського телебачення, регіональних телевізійних центрів суспільного мовлення затверджуються Радами відповідних організацій і лише надсилаються Міністру культури та парламенту Данії для інформації [8]. Визначальна риса суспільного мовлення полягає у служінні та задоволенні інтересів всіх верств населення країни.

Отже, зарубіжна практика свідчить, що ЗМІ виконують функцію не лише інструменту інформування суспільства, але й контролю збоку суспільства за діяльністю влади. В європейських країнах простежується тенденція щодо скорочення частки державного мовлення та збільшення частки комерційного мовлення, перетворення державного мовлення на суспільне, менш залежне від влади. Світовий досвід свідчить, що ЗМІ посідають важливе місце у діяльності органів публічної влади, оскільки впливають на громадську думку, виконують інформаційну функцію.

Характер взаємодії органів публічної влади та ЗМІ здійснює дієвий вплив на дострокові державні перетворення.

Список використаних джерел:

1. Засоби масової інформації: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8_%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97
2. Несвіт Г. П. Інформаційна політика держави як чинник реформування суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса: Одеська національна юридична академія, 2001. 18 с.
3. Дацій Н. В. Аналіз досвіду організації державної служби у демократичних країнах. Наукові розвідки з державного та муніципального управління: зб. наук. праць. Київ, 2011. №2. С.33-41.
4. Новицький А. М. Феномен «інформаційного суспільства» як об'єкт наукового дослідження. *Журнал «Інформація і право»*. Київ, 2011. № 1. С. 25–29.
5. Велика Британія: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%91%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F#%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0
6. Впровадження цифрового мовлення в країнах Європи. URL: <http://media.parlament.org.ua/uploads/files/f>.
7. Відкритість та прозорість органів державної влади в контексті законодавства про доступ до публічної інформації. Івано-Франківський центр науки інновації та інформатизації. Івано-Франківськ, 2012. 115с.
8. Гриценко О. М. Мас-медіа у відкритому інформаційному суспільстві й гуманітарні цінності: автореф. дис.д-ра політ. наук. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2002. 203 с.